

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2019 | Week 20

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4
8075 AC Elspeet
Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: diaken J. Fijan

Zichtweg 3
8075 CN Elspeet
Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 19 mei 2019
09.30 uur ds. M.van Kooten
15.00 uur ds. M.van Kooten
D.V. woensdag 22 mei 2019
19.30 uur ds. J. Belder uit Harskamp

Collecten

1. Kerk
2. Instandhouding predikantsplaats
3. Diaconie (deurcollecte)
Van harte aanbevolen

Kinderoppas

Mevr. D. van Asselt-Stobbelaar, Mevr. F. van de Zande-Roordink, Jeanne van Asselt en Lisanne Kok

Kerkauto

Als u door omstandigheden niet zelf naar de kerk kunt komen en toch graag naar de kerk wilt, dan kunt

u gebruik maken van de kerkauto. Wilt u opgehaald en thuisgebracht worden? Neem dan contact op met diaken G. van der Zande telefoonnummer 0620590322

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Financiën april

Collecteopbrengsten:

zondag 7 april
Kerk € 439,30, Instandhouding predikantsplaats € 476,41, Diaconie voor voedselhulp € 833,95.
zondag 14 april
FCD € 446,41, Kerk € 462,75, Diaconie voor noodhulp € 1.318,70.
zondag 21 april
Kerk € 497,15, Instandhouding predikantsplaats € 505,40, Diaconie voor evangelisatie in Horst en Hoorn € 661,65.
maandag 22 april
Kerk € 235,85, Instandhouding predikantsplaats € 243,90, Diaconie voor evangelisatie in Horst en Hoorn € 303,15.
zondag 28 april
Diaconie € 551,82, Kerk € 521,75, Instandhouding predikantsplaats € 564,40.

Giften:

De opbrengst van de verjaardagzakjes bedroeg in april € 84 (1x € 20, 1x € 14, 3x € 10 en 4x € 5). Giften

per bank, voor de kerk 1x € 15, 1x €50 en 1x € 300. Voor de biddagcollecte een gift van € 40, voor het verjaardagsfonds een gift van € 30. Ouderling Stobelaar en ouderling Van den Bosch ontvingen beiden op bezoek een gift van € 10 voor de kerk. Ds. van Kooten ontving €10,- voor de kerk.

Hartelijk dank voor al uw gaven

Kerkdienst Stephanos

Op D.V. woensdag 22 mei hoopt Ds. J Belder voor te gaan in een kerkdienst voor Stephanos. Deze dienst is in de Hervormde Dorpskerk en begint om 19.30 uur. De collecte is t.b.v. Stephanos. Allen hartelijk welkom. Helaas zal ikzelf vanwege een historisch reisje naar Emden e.o. niet aanwezig kunnen zijn. Laat zonder een ernstige reden echter uw plaats niet onbezet!

Oproep: Tijdelijke woonruimte gezocht

Wij zijn Hans en Gerline Beukers en hebben drie dochters in de leeftijd 12,10 en 6 jaar. Wij wonen sinds begin 2018 als zendelingen in Papoea-Nieuw-Guinea. In juni 2019 hopen we op verlof te komen voor een half jaar. Voor deze periode zoeken we nog woonruimte. Omdat we van giften leven zou het fijn zijn als we hier zo min mogelijk aan hoeven te besteden. Het liefst wonen we in de buurt van Elspeet, zodat onze kinderen weer naar hun oude school in Elspeet terug kunnen. Het gaat om de periode 14 juni tot december/januari 2019. Heeft u een tip, neem dan contact op met Hennie van de Steeg: 06-30691015, lid van onze thuisfrontcommissie. Of mail naar hans_beukers@sil.org. Meer informatie over ons vind u op: www.beukers-papoea.nl

Willem Lodewijk (III)

Na het overlijden van zijn vrouw in 1588 ging Willem Lodewijk zich nog intensiever bezig houden met de oorlogsvoering tegen Spanje. Menig plaats in het noorden was immers nog bezet door de Spaanse dwinglandij. Met name in Groningen, Drenthe en Overijssel. Niet prins Maurits maar Willem Lodewijk was het die de Romeinse 'Tactica' om een oorlog te voeren bestudeerde en in praktijk bracht. Dat betekende o.a. discipline, tucht, orde, trainen en het op tijd uitbetalen van soldij. Willem Lodewijk werd dan ook wel genoemd de "vader der nieuwere krijgskunde". Hij wist zijn neef Maurits daarin mee te krijgen. Bestudering van de krijgskunst uit de oudheid leidde tot verrassende inzichten, die hij met zijn troepen in de praktijk bracht. Met tinnen soldaatjes werd e.e.a. op een grote kaart de strijd voorbereid. Ondanks

spot en hoon van vriend en vijand ging hij op die ingeslagen weg door. De door Willem Lodewijk gemaakte aantekeningen van de in Italië gevoerde oorlog van de grote veldheren Hannibal en Scipio besloot hij met een opmerking die de vrome stadhouder kenmerkte: "De vroomheid (la piété) is het fundament van alle deugden en de bron van alle goede dingen. Deze hemelse deugd en de voorzichtigheid in wereldse zaken makende twee grondzuilen uit, waarop heel het geluk rust van een vorst en een groot generaal. De vroomheid boezemt het volk achting, verering en liefde in jegens de vorst en verzekert het tegen alle geweld en onderdrukking!" Ook het onderschrift is veelzeggend: "A la gloire de Dieu!" (Tot eer van God). Maurits en Willem Lodewijk werkten nauw samen in de strijd tegen Spanje. De invoering van de nieuwe oorlogskunst heeft mede de doorslag gegeven (als middel in Gods hand) tot het winnen van de Tachtigjarige Oorlog. Jan van Nassau die inmiddels kapitein-generaal van het Friese leger was geworden leidde het leger niet op voor defensie alleen maar ook voor het offensief. Immers de tirannie moest verdreven worden die een hindernis was om de Heere te dienen naar Zijn woord.

Overwinning op overwinning werd behaald in samenwerking met neef Maurits, opperbevelhebber van het Staatse leger. Willem Lodewijk begon in 1589 met het bezetten van de 'grote wegen' die toegang gaven tot de vestingsteden in het noorden van ons land om te verhinderen dat munitie en dergelijke aangeleverd werd. Zo moest de Spanjaarden in de belegerde steden uiteindelijk al hun kruut verschiepen. Het vestingstadje Bourtange is destijds onder leiding van Willem Lodewijk gebouwd om te verhinderen dat er vanuit Duitsland bevoorrading zou komen. In 1592 werden Coevorden en Steenwijk ingenomen. Op 23 juli 1594 volgde stad Groningen, hetwelk bekend staat onder de benaming 'de reductie van stad en lande'. Graaf Jan was er van harte mee verblijd dat zijn zoon zo succesvol was. Hij wees echter in een brief van 5 augustus 1594 aan zijn zoon Willem Lodewijk op nog belangrijker zaken: "U hebt - Gode de eer! - het krijgsbedrijf met grote zegen en roem mogen verrichten. Maar u bent ook -en nog veel meer - verplicht te arbeiden voor de zuivere godsdienst. Dan betracht u het bevel van Christus, namelijk dat men eerst het Koninkrijk Gods moet zoeken en Zijn gerechtigheid. En al het andere zal ons dan toegeworpen worden. Wanneer men dit niet tijdig inziet en de opbouw van Gods kerk niet met Gods hulp en met aanhoudend gebed ter hand neemt, heeft men niet anders dan Gods toom en

straf te verwachten. Als het de verenigde Nederlandse gewesten niet te doen is om Gods eer alleen en de voortplanting van Zijn kerk en de bevordering van het welzijn, dan is dat een grote ondankbaarheid jegens de Almachtige, Die zoveel heerlijke overwinningen en onuitsprekelijke genaden en weldaden heeft verleend.

Prins Maurits en u kunnen met veel minder moeite en levensgevaar aan middelen komen, om zuivere kerken en scholen te onderhouden en op te richten. Als men dit werk maar voorzichtig, bescheiden, bid-dend en ernstig ter hand neemt... De Allerhoogste, in Wiens genadige bescherming ik u en de uwen en ons allen aanbeveel, mocht ons door Zijn Geest genadig regeren en leiden." In 1595 werd Willem Lodewijk, na de inname van de stad Groningen in 1594, officieel door de Staten-Generaal aangesteld tot stadhouder van Groningen en de Ommelanden. Een jaar later volgde de officiële aanstelling tot stadhouder over Drenthe. In 1598 waren de Spanjaarden definitief uit Drenthe verdreven en op 10 mei 1598 proclameerde Willem Lodewijk de reformatie in Drenthe. Het stond er met de kerk in Drenthe uiterst bedroevend voor. Friese predikanten werden gesommeerd hulp te bieden bij prediking en pastoraat. Pastoors werden afgezet of de mogelijkheid geboden zich 'om te laten scholen'. Omdat zij zelf nog niet bij machte waren een eenvoudige preek te houden werd hen opgelegd om in de kerk vooral uit het Nieuwe Testament voor te lezen en uit de Catechismusverklaring van Bastingius. Ds. Fontanus, de "Hervormer van Gelderland", schreef eind 1598 aan graaf Jan: "Ik verheug mij, dat ik voel en zie, dat uw oudste zoon zo heerlijk in alle deugden, inzonderheid ook in de voortplanting dezer heilige religie u navolgt, en hierin hoe langer hoe vuriger wordt."

In het voorjaar van 1604 probeerden Maurits en Willem Lodewijk het vestingstadje Sluis in Zeeuws-Vlaanderen in te nemen. Met een groot aantal schepen ging het vanuit Willemstad naar Zeeland. De reis verliep wonderlijk goed. Op 21 mei werd in het anders zo ruwe leger een vasten- en bededag gehouden. De soldaten onthielden zich van voedsel, luisterden naar de predikanten en gingen staan om te bidden. "t Was eene zeldzame zaak in een leger," schreef secretaris Junius. De Heere kwam er in mee. Op de hoge dijken in de omgeving van Sluis vond een hevige strijd plaats met het toegesnelde Spaanse leger. Op een cruciaal moment wierp Willem Lodewijk, met goedvinden van Maurits, zich aan het hoofd van de cavalerie en met de degen in de vuist stortte hij zich, allen vooruit, met zulk een ontstuimig

geweld op de vijand, dat deze, overhoop geworpen, vluchtte. Zijn paard werd door een kogel dodelijk getroffen, zelf bleef hij ongedeerd. Alle schansen die ze passeerden werden ingenomen. Het gelukte uiteindelijk om Sluis te belegeren. Willem Lodewijk schreef aan zijn vader: "De almachtige God heeft ons tegen alle vermoeden in, ja in waarheid zo wonderdadig voor de stad Sluis gebracht, dat dit kennelijk alleen moet toegeschreven worden aan de hand van de Heere der heirscharen." Al snel werd in Sluis hongergeleden door de ingesloten Spanjaarden. Op 6 juli deed het Spaanse leger onder leiding van Spinola een poging om het stadje te ontzetten. Willem Lodewijk wist echter stand te houden. In augustus deed Spinola een volgende poging. Een vreselijke strijd volgde, waarin Willem Lodewijk en ook zijn broer Lodewijk Gunther weer blij gaven van grote dapperheid. De volgende dag (20 augustus 1604) capituleerde Sluis. Willem Lodewijk schreef aan zijn vader: "God, de Almachtige, wilde alles tot de eer van Zijn Naam en ten beste van Zijn Kerk wenden, zodat Hem tot in eeuwigheid de dank toekomt vanwege Zijn genade die Hij ons boven onze verdienste zeer gewillig zo rijkelijk en genadig heeft geschonken." Overigens overleed bij dit beleg wel zijn broer Lodewijk Gunther op 29-jarige leeftijd aan de gevolgen van een koorts die hij daarbij had opgelopen.

Na de dood van vader Jan in 1606 kwam de Dillenburg en ook Herborn waar een belangrijke hogeschool was in het bezit van Willem Lodewijk. Drie jaar later braken de twisten uit tussen de remonstranten en contra remonstranten. Willem Lodewijk die overtuigd gereformeerd was zag met lede ogen aan hoe het remonstrantisme vooral in Holland opmars maakte terwijl voor de gereformeerde prediking steeds minder plaats kwam, zelfs in menige plaats verboden werd. Door de plaastelijke overheid die een belangrijke stem in het kapittel had bij het beroepingswerk (het zogenaamde patronaats- of collatierrecht) werd de komst van een gereformeerd predikant tegengewerkt en zelfs gehinderd. Dit is waarschijnlijk ook een van de redenen geweest waarom Willem Lodewijk van die constructie af wilde en de verantwoordelijkheid bij de kerkenraad wilde leggen zoals uiteindelijk in de negentiende eeuw van kracht werd. Zij die naar een gereformeerd predikant buiten de eigen gemeente gingen luisteren werden bekogeld met stenen en slijk (vandaar de benaming 'slijkgeuzen') en ook nog eens beboet. Als voorbeelden van onlusten zijn o.a. te noemen Abbenbroek, Alkmaar, Brielle, 's Gravenhage, Hoorn, Rotterdam, Schoonhoven en Utrecht. Op allerlei manier pro-

beerde de Leeuwarder prins zijn invloed te laten gelden in de Saten Generaal om hier verandering in te krijgen. In die tijd (1614) stichtte hij ook de universiteit te Groningen waarvan Ubo Emmius de rector magnificus werd (hij heeft ook een biografie over Willem Lodewijk geschreven) terwijl Gomarus benoemd werd als theologisch professor. Dat was wel een duidelijk signaal naar de Leidse universiteit dat op een enkele uitzondering verworden was tot een broeinest van remonstranten. (Slot volgt D.V.)

Bij de diensten

Komende zondagmorgen hopen we opnieuw stil te staan bij de overwinning van onze Paasvorst terwijl we in de middagdienst verder willen gaan met de behandeling van de Heidelberger Catechismus. Nu is aan de orde zondag 4 die door Johannes Hazeu op de wijs van Psalm 42 als volgt is onder woorden gebracht:

Zoude God voor stervelingen
Nimmer enig onrecht voen
Dat Hij wil Zijn wet voldingen
Die geen mens toch kan voldoen?
Nee, o neen! Die trouwe Heer'
Schiep de mens zo tot Zijn eer
Dat hij kon zijn God behagen
En ook doen 't geen Hij mocht vragen.

Ach! De mens van God geweken
Heeft zich en zijn nageslacht
Door des duivels helse streken
En zijn schuld ten val gebracht.
Moedwil, ongehoorzaamheid
Hebben hem het pad bereid
Waarop hij zichzelf beroofde
Van al 't geen hem God beloofde.

Wil dan God het overtreden,
Schoon het recht Hem wraak verschaft,
Afwal, ongehoorzaamheden,
In ons laten ongestraft?
Neen, God geeft ons schrikkelijk
Van Zijn toornigheid een blijk,
Over de erf- en and're zonden
Die de mens het hart doorwonden.

God Die al ons overtreden
Oordeelt naar rechtvaardigheid
Heeft voor tijd en eeuwigheden
Aan de zonde straf voorzeid.
Ja, vervloekt hem die niet blijft
In al 't geen de wet beschrijft.

Om te doen, en zo te leven
Dat hij rekenschap kan geven.

Zijn dan Gods barmhartigheden
Niet tot redding in de nood?
Ja, maar Zijn rechtvaardigheden
Zijn ook eind'loos, even groot.
Hij als hoogste Majesteit
Eist, door Zijn gerechtigheid
(Wijl wij Zijn geboden schonden)
Straffen voor die gruwelzonden.

Lijf en ziel o God der goden!
Schonden Uw gerechtigheeden
Gij kunt eeuwig ons, als snoden
Met Uw straffen tegentreen.
Eindloos hebben wij misdaan,
Niemand kan Uw hand ontgaan.
Dus moet ieder, neergebogen,
Sidd'ren voor Uw Alvermogen.

Nu reeds kunnen we u melden dat we zondag 4 niet loskoppelen wensen te koppelen van het Evangelie. Anders zouden we slechts alleen de verdoemenis voor ogen kunnen schilderen. Echter hoewel er een verdoemenis is voor de onwedergeborenen... er is geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn. Komen we weer getrouw onder het woord? Gezegende diensten toegewenst.

Ter overdenking

Voor de eerste daad des geloofs is de mens dood. Hoe vele voorbereidende bewegingen hij ook mocht ontvangen hebben. Als wij voorbereiding stellen, zo weet dat wij daardoor niet verstaan beginselen van het leven. Het zij verre. In al de voorbereidingen is en blijft de mens dood en zijn daden kunnen God niet behagen, hoe deugdzaam dat ze schijnen. Het eerste beginseltje van het leven ontvangt hij met de eerste daad van het geloof. Geloof en leven zijn in tijd gelijk. Maar in orde gaat het geloof vooraf als een oorsprong van het leven. Want daar is geen leven als in de vereniging met Christus die haar leven is en het geloof is het middel van vereniging met Christus. Daaruit blijkt de dwaasheid van degenen die eerst verloochening en heiligmaking zoeken. Dezen stellen zich in het gevaar om nooit wedergeboren te worden (Wilhelmus a Brakel (1635-1711).

de redactie